

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 569/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen vanhusasiavaltuutetun toimen perustamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Merja Mäkisalo-Ropposen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 569/2017 vp:

Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä vanhusasiavaltuutetun toimen perustamiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vanhuspalvelulain valmistelun yhteydessä käytiin keskustelua myös erillisen vanhusasiavaltuutetun tehtävän tarpeesta. Tuolloin päädyttiin siihen, että olemassa olleessa lainsäädännössä ja valmistellussa vanhuspalvelulaissa on riittävät välineet varmistamaan ikääntyneen väestön edun ja oikeuksien toteutuminen sekä elinolosuhteiden ja yhteiskunnallisen päätöksenteon vaikutusten seuranta.

Sosiaalihuollon asiakaslaissa säädetään sosiaaliasiamiehestä, joka toimii kunnan sosiaalihuollon asiakkaiden tukena. Sosiaaliasiamiehen tehtäviin kuuluu neuvonta, tiedottaminen sekä toiminta asiakkaan oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi. Sosiaaliasiamiehellä on lisäksi velvollisuus seurata asiakkaiden oikeuksien ja aseman kehitystä kunnassa sekä antaa siitä vuosittain selvitys kunnanhallitukselle.

Vanhuspalvelulaissa säädetään kunnan velvollisuudesta osana strategista suunnitteluaan suunnitella toimenpiteet ikääntyneen väestönsä hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi. Suunnitelmaan tulee sisältyä myös toimenpiteet iäkkäiden tarvitsemien palvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä.

Kunnan sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on vanhuspalvelulain perusteella velvollisuus vuosittain arvioida iäkkäiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyttä ja laatua. Arviointia varten tulee kerätä palautetta asiakkailta ja henkilöstöltä. Sosiaaliasiamiehen raportti on otettava huomioon arvioinnissa ja arvioinnin tulokset on saatettava tiedoksi kunnan tarkastuslautakunnalle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä koskevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan, että jatkossa kuntien olisi seurattava asukkaattensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutetuista toimenpiteistä olisi raportoitava kunnanvaltuustolle vuosittain. Lisäksi valtuustolle olisi kerran valtuustokaudessa valmisteltava hyvinvointikertomus.

Myös tulevien maakuntien olisi ehdotuksen mukaan arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri väestöryhmien hyvinvointiin ja terveyteen. Maakunnan olisi omalta

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 569/2017 vp

osaltaan valmistettava valtuustokausittain hyvinvointikertomus väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Kertomus laadittaisiin yhteistyössä alueen kuntien kanssa.

Palvelujen laadun, turvallisuuden ja asianmukaisuuden varmistamiseksi sekä vanhuspalvelulaissa että sosiaalihuoltolaissa on säädetty toimintayksiköiden omavalvonnasta. Omavalvontaa varten on laadittava omavalvontasuunnitelma, joka on pidettävä julkisesti nähtävänä ja jonka toteutumista on seurattava ja toimintaa kehitettävä, mikäli seurannassa ilmenee puutteita.

Lisäksi sosiaalihuoltolaissa on säädetty henkilökunnan ilmoitusvelvollisuudesta siten, että henkilökuntaan kuuluvien on ilmoitettava toiminnasta vastaavalle esimiehelle, jos he huomaavat työssään epäkohdan tai sen uhan asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamisessa. Tiedon saaneen esimiehen on käynnistettävä toimet epäkohdan tai sen uhan poistamiseksi. Mikäli näin ei tapahdu on asiasta ilmoitettava valvontaviranomaisille, jotka viimekädessä voivat antaa määräyksen epäkohdan poistamiseksi ja päättää sitä koskevista lisätoimenpiteistä.

Vastuu kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon samoin kuin yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontatehtävien hoitamisesta on aluehallintovirastoilla ja valtakunnallisten toimijoiden osalta Valviralla. Valvonnan painopiste on ennakollisessa valvonnassa eli ohjauksessa, neuvonnassa ja seurannassa. Mikäli ennakollinen valvonta ei tuota toivottua tulosta, valvontaviranomainen voi puuttua havaittuihin epäkohtiin jälkikäteisvalvonnan keinoin. Niitä ovat huomautus, huomion kiinnittäminen, määräys puutteiden korjaamisesta, toiminnan keskeyttäminen ja toimintayksikön tai sen osan asettaminen käyttökieltoon. Valvontaviranomainen voi velvoittaa kunnan tai yksityisen palveluntuottajan noudattamaan määräystä sakon uhalla taikka uhalla toiminnan kieltämisestä tai keskeyttämisestä.

Edellä esitettyihin näkökohtiin viitaten hallitus katsoo, että olemassa olevassa ja suunnitellussa lainsäädännössä on riittävästi välineitä iäkkäiden aseman turvaamiseksi.

Helsingissä 20.12.2017

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko